

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1989-1990

17 NOVEMBER 1989

WETSONTWERP

**houdende goedkeuring van de
Europese Overeenkomst inzake de
erkenning van de rechtspersoonlijk-
heid van internationale niet-gouver-
nementele organisaties, opgemaakt te
Straatsburg op 24 april 1986**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Onderhavig ontwerp van wet dat de Regering aan de Kamers voorlegt, beoogt de goedkeuring van de Europese Overeenkomst inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties.

Deze Overeenkomst, die door de Raad van Europa tot stand is gebracht, is door de volgende Staten ondertekend : Oostenrijk, België, Griekenland, Portugal, Zwitserland en Groot-Brittannië.

Zij werd tot op heden bekrachtigd door Griekenland en door het Verenigd Koninkrijk.

De Overeenkomst heeft tot doel, tussen de Overeenkomstsluitende Partijen die lid zijn van de Raad van Europa, de rechtspersoonlijkheid en de rechtsbevoegdheid van een niet-gouvernementele organisatie (NGO), zoals die zijn verkregen in de Overeenkomstsluitende Staat waar de statutaire zetel is gevestigd, van rechtswege te regelen.

In de preambule van de Overeenkomst wordt gewezen enerzijds op het nut dat de activiteiten van de NGO's hebben voor de internationale gemeenschap op het gebied van wetenschap, cultuur, liefdadigheid, menslievendheid, gezondheid en opvoeding, en anderzijds op het feit dat die activiteiten bijdragen tot de

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1989-1990

17 NOVEMBRE 1989

PROJET DE LOI

**portant approbation de la Convention
européenne sur la reconnaissance
de la personnalité juridique des
organisations internationales non
gouvernementales, faite à Strasbourg
le 24 avril 1986**

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le présent projet de loi que le Gouvernement a l'honneur de soumettre aux Chambres a pour objet l'approbation de la Convention européenne sur la reconnaissance de la personnalité juridique des organisations internationales non gouvernementales.

Cette Convention, qui est l'œuvre du Conseil de l'Europe, a été signée par l'Autriche, la Belgique, la Grèce, le Portugal, la Suisse et le Royaume-Uni.

A ce jour elle a été ratifiée par la Grèce et le Royaume-Uni.

La Convention tend à régler entre les Etats contractants, membres du Conseil de l'Europe, la reconnaissance de plein droit de la personnalité et de la capacité juridiques d'une organisation internationale non gouvernementale (ONG) telles qu'elles sont acquises dans l'Etat contractant de son siège statutaire.

Dans son préambule, la Convention reconnaît l'utilité pour la communauté internationale des activités exercées par les ONG, notamment dans les domaines scientifique, culturel, charitable, philanthropique, de la santé et de l'éducation et de leur contribution à la réalisation des buts et principes de la Charte des

verwezenlijking van de doelstellingen en de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en van het Statuut van de Raad van Europa.

Met deze overeenkomst heeft de Raad van Europa het eerste internationale instrument tot stand gebracht dat rechtstreeks op de NGO betrekking heeft en de Overeenkomstsluitende Partijen ertoe verbindt de rechtspersoonlijkheid en de rechtsbevoegdheid van rechtswege te erkennen mits de onder artikel 1 vermelde voorwaarden worden vervuld.

De voorwaarden waaraan moet worden voldaan zijn :

- een niet-winstgevend doel met internationaal nut hebben;
- opgericht zijn bij een akte die onder het intern recht van een Overeenkomstsluitende Partij valt;
- in ten minste twee Staten werkelijk activiteiten uitoefenen;
- de statutaire zetel moet zich op het grondgebied van een Partij bevinden. De werkelijke zetel dient op het grondgebied van deze Partij of van een andere Partij te zijn gevestigd.

Ten einde de draagwijdte van de verschillende beginselen en bepalingen van de Overeenkomst te verduidelijken, is het nodig gebleken bij deze memorie van toelichting het verklarend verslag te voegen dat door de Raad van Europa is uitgewerkt.

In de Overeenkomst wordt de erkenning, doch niet de verkrijging van rechtspersoonlijkheid en rechtsbevoegdheid behandeld. Aldus kunnen NGO's in het buitenland op dezelfde wijze rechtspersoonlijkheid en rechtsbevoegdheid genieten als in hun eigen land.

Hierbij moet eraan worden herinnerd dat de Belgische wet van 25 oktober 1919, gewijzigd bij de wet van 6 december 1954, op het gebied van de internationale verenigingen, een gelijkaardige bepaling bevat.

Krachtens die wet hebben vreemdelingen de mogelijkheid in België rechtspersoonlijkheid te verkrijgen en kunnen internationale verenigingen waarvan de statutaire zetel zich in het buitenland bevindt en waarop een buitenlandse wet van toepassing is, onder bepaalde, gemakkelijk te vervullen voorwaarden in België de rechten uitoefenen die uit hun nationaal statuut voortvloeien.

De Overeenkomst geeft geen begripsbepaling van de NGO, maar stelt dat deze een vereniging moet zijn, een stichting of een andere particuliere instelling zonder winstgevend doel. De instellingen van intern publiekrecht en de organisaties die bij een verdrag zijn opgericht, alsmede de handelsvennootschappen vallen derhalve buiten de toepassing van deze Overeenkomst.

Om zich op de Overeenkomst te kunnen beroepen, moet de NGO haar statutaire zetel in een Overeenkomstsluitende Staat hebben, en moet de werkelijke zetel op het grondgebied van deze Partij of van een andere Partij gevestigd zijn. Het beginsel vastgelegd in artikel 2, § 1, houdt in dat de rechtspersoon-

Nations Unies et du Statut du Conseil de l'Europe.

Avec cette Convention, le Conseil de l'Europe a établi le premier instrument international qui traite directement des ONG et fait obligation aux Etats contractants de reconnaître de plein droit leur personnalité et leur capacité juridiques à condition de remplir les conditions énoncées dans la Convention (article 1er).

Ces conditions sont les suivantes :

- avoir un but non lucratif d'utilité internationale;
- avoir été créées par un acte relevant du droit interne d'un Etat contractant;
- exercer une activité effective dans au moins deux Etats;
- avoir leur siège statutaire sur le territoire d'un Etat contractant et leur siège réel dans cet Etat ou dans un autre Etat contractant.

Afin d'éclairer la portée des différents principes et dispositions de la Convention, il a paru nécessaire de reproduire, en annexe au présent exposé des motifs, le rapport explicatif tel qu'il a été élaboré au Conseil de l'Europe.

La Convention traite de la reconnaissance et pas de l'obtention de la personnalité et de la capacité juridiques. Elle permettra ainsi aux ONG de jouir de leur personnalité et capacité juridiques à l'étranger dans les mêmes conditions que sur leur territoire national.

Rappelons qu'en matière d'associations internationales, la loi belge du 25 octobre 1919, modifiée par la loi du 6 décembre 1954, comporte une disposition analogue.

En effet, cette loi permet non seulement aux étrangers de constituer des personnes juridiques en Belgique, mais autorise, sous certaines conditions très faciles à remplir, l'exercice en Belgique des droits qui résultent de leur statut national, aux associations internationales qui ont leur siège à l'étranger et qui sont régies par une loi étrangère.

La Convention ne donne pas de définition d'une ONG, mais précise qu'elle doit être une association, une fondation ou une autre institution privée sans but lucratif. Il s'ensuit que les institutions de droit public interne ou des organisations créées par des traités, ainsi que les sociétés commerciales, restent en dehors du domaine de la Convention.

Pour bénéficier de la Convention, l'ONG doit avoir son siège statutaire dans un Etat contractant et son siège réel dans cet Etat ou dans un autre Etat contractant. Le principe énoncé dans l'article 2, § 1er, est que le droit qui régit la personnalité et la capacité juridiques de l'ONG, quant au fond, est le droit de l'Etat

lijkheid en de rechtsbevoegdheid van de NGO, wat de grond van de zaak betreft, geregeld worden door het recht van de Staat waar de zetel is gevestigd die is opgegeven in de oprichtingsakte van de NGO.

Het criterium van de statutaire zetel is een fundamentele keuze die in het verklarend verslag bij de memorie van toelichting besproken wordt en uitvoerig toegelicht. De gevolgen verbonden aan het criterium van de statutaire zetel worden evenwel verzwakt door de bepaling die voorschrijft dat de werkelijke zetel van de NGO eveneens op het grondgebied van een der Partijen is gevestigd.

De redenen van economische aard die ten grondslag liggen aan het beginsel van de werkelijke zetel van de handelsvennootschappen zijn van weinig belang voor de NGO die een niet-winstgevend doel nastreeft.

Het, met betrekking tot de statutaire zetel, gehuldigde beginsel is door België aangenomen bij de bekrachtiging van de Overeenkomst betreffende de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van vennootschappen, verenigingen en buitenlandse stichtingen, ondertekend op 1 juni 1956 in Den Haag.

Die Overeenkomst is niet in werking getreden omdat zij niet is bekrachtigd op grond dat de regeling inzake de statutaire zetel niet overeenstemt met de nationale wetgeving van bepaalde landen op het gebied van de handelsvennootschappen. Vermits de Overeenkomst geen betrekking heeft op de handelsvennootschappen, maakt zij veel meer kans om rechtskracht te verkrijgen.

Zoals bepaald in artikel 2, paragraaf 2, kan de erkenning van rechtswege niet absoluut zijn. De beperkingen, grenzen en bijzondere procedures (zoals de toestemming voor de aanneming van giften en legaten), ingegeven door een wezenlijk openbaar belang en vastgelegd bij het intern recht met betrekking tot de verenigingen, stichtingen en andere particuliere instellingen, zijn van toepassing op de NGO die zich op de Overeenkomst beroept.

Het gaat hier evenwel om beperkingen en grenzen inzake de uitoefening van de rechtsbevoegdheid, doch niet inzake de rechtsbevoegdheid zelf.

Artikel 3 van de Overeenkomst betreft het bewijs van bestaan van de NGO, dat moet worden voorgelegd aan de autoriteiten van de Staat waar de NGO wenst te worden erkend.

Artikel 4 behelst een waarborgclausule, bedoeld als tegenwicht tegen de gevolgen van de automatische erkenning van de rechtspersoonlijkheid en bepaalt op welke gronden de toepassing van de Overeenkomst kan worden geweigerd. Artikel 4 kan toepassing vinden ook al is voldaan aan de voorwaarden bepaald in artikel 1.

Bij de vaststelling op welke gronden de erkenning van de rechtspersoonlijkheid kan worden geweigerd, wordt verwezen naar artikel 11, paragraaf 2, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

où se trouve le siège indiqué par l'acte constitutif de l'ONG.

Le critère du siège statutaire est un choix fondamental. Ce choix est traité et justifié en détail dans le rapport explicatif annexé au présent exposé des motifs. Toutefois, les effets du critère du siège statutaire sont atténués par la condition qui veut que le siège réel de l'ONG se trouve également sur le territoire d'un des Etats contractants.

Les raisons d'ordre économique qui sont à la base du principe du siège réel pour les sociétés commerciales importent moins dans le cas des ONG qui poursuivent un but non lucratif.

Le principe du siège statutaire a été adopté par la Belgique lors de la ratification de la Convention concernant la reconnaissance de la personnalité juridique des sociétés, associations et fondations étrangères, signée à La Haye, le 1er juin 1956.

Cette Convention n'est pas entrée en vigueur par manque de ratification, étant donné que le système du siège statutaire ne convenait pas à la législation nationale de certains pays en ce qui concerne les sociétés commerciales. Ces dernières, étant exclues de l'application de la présente Convention, celle-ci a beaucoup plus de chances d'aboutir.

Comme l'indique l'article 2, § 2, la règle de la reconnaissance de plein droit ne peut être absolue. Les restrictions, limitations ou procédures spéciales (par exemple, l'autorisation pour l'acceptation de dons ou de legs), dictées par un intérêt public essentiel et prévues par le droit interne pour les associations, fondations ou autres institutions privées, sont applicables aux ONG qui invoquent la Convention.

Toutefois, il s'agit des restrictions et limitations de l'exercice de la capacité juridique et non pas de la capacité juridique elle-même.

L'article 3 de la présente Convention traite de la preuve de l'existence de l'ONG qui doit être présentée aux autorités de l'Etat où l'ONG veut être reconnue.

L'article 4 constitue une clause de garantie contre les effets de la reconnaissance automatique de la personnalité juridique et fixe les motifs pour lesquels l'application de la Convention peut être refusée. Cet article peut s'appliquer même si les conditions prévues à l'article 1er sont remplies.

Pour fixer les motifs pour lesquels la reconnaissance de la personnalité juridique peut être refusée, il a été fait référence au § 2 de l'article 11 de la Convention européenne des Droits de l'Homme.

Aan die gronden, welke verband houden met de interne openbare orde (artikel 4, lid 1) wordt in het kader van het Statuut van de Raad van Europa een internationaal aspect (lid b) toegevoegd.

De artikelen 5, 6, 7, 8, 10 en 11 behelzen de gebruikelijke slotbepalingen van de Overeenkomsten van de Raad van Europa.

Artikel 9 bepaalt dat met betrekking tot deze Overeenkomst geen voorbehoud kan worden gemaakt.

*
* *

De Overeenkomst die U ter goedkeuring wordt voorgelegd, legt in grote lijnen de open houding vast van ons land en van ons recht ten aanzien van buitenlandse rechtspersonen. De Overeenkomst zal voor onze verenigingen en stichtingen ongetwijfeld belangrijke voordelen meebrengen. Hun rechtspersoonlijkheid en rechtsbevoegdheid zal van rechtswege door de andere overeenkomstluitende Staten worden erkend; thans is de erkenning in vele landen immers onzeker en wordt zij van verschillende voorwaarden afhankelijk gesteld.

De Overeenkomst heeft tevens tot doel de samenwerking tussen de Staten te vergemakkelijken en vooruitgang te boeken op het gebied van de verdere ontwikkeling van het internationaal recht.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

M. EYSKENS

De Minister van Justitie,

M. WATHELET

Ces motifs qui relèvent de l'ordre public interne (article 4, alinéa a), ont été complétés par un élément international (alinéa b) dans le cadre du statut du Conseil de l'Europe.

Les articles 5, 6, 7, 8, 10 et 11 contiennent des dispositions finales habituelles des Conventions du Conseil de l'Europe.

L'article 9 précise qu'aucune réserve n'est admise à la Convention.

*
* *

La Convention soumise à votre approbation consacre dans ses grandes lignes l'attitude ouverte de notre pays et de notre droit envers les personnes morales étrangères. Elle est destinée à procurer de sérieux avantages à nos associations et fondations. Celles-ci verront leur personnalité et capacité juridiques reconnues de plein droit par les autres Etats contractants, alors que, à l'heure actuelle, dans de nombreux pays, cette reconnaissance est aléatoire ou subordonnée à des conditions diverses.

Cette Convention est également destinée à faciliter la coopération entre Etats et à marquer un progrès nouveau du droit international.

Le Ministre des Affaires étrangères,

M. EYSKENS

Le Ministre de la Justice,

M. WATHELET

BIJLAGE BIJ DE MEMORIE VAN TOELICHTING

TOELICHTEND VERSLAG

I. Inleiding

1. Sinds 1945 is het aantal niet-gouvernementele organisaties aanzienlijk gestegen en is de verscheidenheid van hun doelstellingen toegenomen. In tegenstelling tot verenigingen, stichtingen en andere particuliere instellingen, waarvan de doelstellingen en activiteiten tot een Lidstaat beperkt zijn, oefenen NGO's hun activiteiten uit in verschillende landen, beleggen zij vergaderingen op verschillende plaatsen en stellen personeel van uiteenlopende nationaliteiten tewerk, dat alles uit hoofde van het internationaal karakter van de doelstellingen. Aangezien deze « transnationale » activiteiten ongetwijfeld problemen met zich brengen, worden NGO's met meer en ingewikkelder vraagstukken geconfronteerd dan nationale verenigingen en stichtingen. Hoewel pogingen zijn ondernomen om de taak van de NGO's op nationaal gebied te verlichten, bestaat vooralsnog geen geldend internationaal instrument.

2. Sinds 1951 erkent de Raad van Europa de belangrijkheid van de NGO's en hun bijdrage — in iedere onderscheiden sector — tot de activiteiten van de organisatie. De Raad heeft dan ook een verordening goedgekeurd die voorziet in de raadpleging van de NGO's in verband met vraagstukken die tot zijn bevoegdheid behoren. In 1954 werden leidende beginselen voor de toekenning van raadgevende bevoegdheid aan een groep van NGO's aangenomen. In 1972 heeft het Comité van Ministers zijn goedkeuring gehecht aan de verordening (72) 35 inzake de betrekkingen van de Raad van Europa met de NGO's die al dan niet over een raadgevend statuut beschikken.

3. Het Comité van Ministers was zich ervan bewust dat geen enkel internationaal instrument voorhanden is dat de werkzaamheden van de NGO's op internationaal gebied kan vergemakkelijken; daarom ook heeft het Comité van Ministers in 1981, op voorstel van het Comité européen de coopération juridique (CDCJ), een comité van deskundigen belast met een verkennende opdracht die erin bestond om op dat gebied te onderzoeken of in Europees verband intergouvernementele initiatieven tot de mogelijkheid behoren. Op grond van een verslag van het CDCJ dat was geïnspireerd door de werkzaamheden van voornocmd comité, heeft het Comité van Ministers het Comité restreint d'experts sur les organisations internationales non gouvernementales (CJ-R-OR) belast met het uitwerken van een passend instrument met betrekking tot de NGO's.

4. Het CJ-R-OR heeft in 1982 en 1983 drie vergaderingen belegd en een ontwerp van Europese Overeenkomst over de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties ter goedkeuring voorgelegd. Het ontwerp van overeenkomst en de wijzigingen van het CDCJ zijn door het Comité van Ministers goedgekeurd op ... en aan de Lidstaten op ... te ... ter ondertekening voorgelegd.

ANNEXE A L'EXPOSE DES MOTIFS

RAPPORT EXPLICATIF

I. Introduction

1. Depuis 1945, le nombre des organisations internationales non gouvernementales a considérablement augmenté et la diversité de leurs objectifs s'est accrue. Or les ONG, à la différence des associations, fondations ou autres institutions privées dont les buts et activités sont circonscrits à un seul Etat, exercent leur action dans plusieurs pays, tiennent des réunions en des lieux divers, emploient du personnel de différentes nationalités, etc., du fait que leurs objectifs ont un caractère international. Toutes ces activités « transnationales » étant naturellement génératrices de problèmes, les ONG connaissent des difficultés plus grandes et plus complexes que les associations ou fondations nationales. Bien que plusieurs tentatives aient été faites pour leur faciliter la tâche au plan national, il n'existe pas encore d'instrument international en vigueur.

2. Le Conseil de l'Europe a, dès 1951, reconnu l'importance des ONG, et leur contribution aux activités de l'organisation, chacune dans son domaine particulier. Il a donc adopté une Résolution prévoyant la consultation des ONG sur des questions relevant de sa compétence, puis, en 1954, des principes directeurs pour l'octroi du statut consultatif à un groupe d'ONG; enfin, en 1972, son Comité des Ministres a adopté la Résolution (72) 35 sur les relations du Conseil de l'Europe avec les ONG, dotées ou non du statut consultatif.

3. Le Comité des Ministres, également conscient de l'absence de tout instrument international visant à faciliter les activités des ONG au niveau international, a chargé en 1981, sur proposition du Comité européen de coopération juridique (CDCJ), un comité d'experts d'un mandat exploratoire consistant à étudier dans ce domaine la possibilité d'une action intergouvernementale au niveau européen. Sur la base d'un rapport du CDCJ inspiré des travaux dudit comité, le Comité des Ministres a chargé le Comité restreint d'experts sur les organisations internationales non gouvernementales (CJ-R-OR) d'élaborer un instrument approprié sur les ONG.

4. Le CJ-R-OR a tenu trois réunions en 1982 et 1983 et soumis pour approbation au CDCJ un projet de Convention européenne sur la reconnaissance de la personnalité juridique des organisations internationales non gouvernementales. Ce projet de convention, avec quelques amendements par le CDCJ, a été adopté par le Comité des Ministres, le et ouvert à la signature des Etats membres à le

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

5. In dit artikel worden de voorwaarden vastgesteld waaraan een internationale niet-gouvernementele organisatie moet voldoen om zich op het bepaalde in de Overeenkomst te kunnen beroepen.

De voorwaarden, waarvan de voortdurende naleving een fundamentele vereiste is om de erkenning, vastgelegd in de Overeenkomst, te kunnen blijven genieten, zijn :

a. Kenmerken van de NGO

6. De NGO moet een vereniging, een stichting of een andere particuliere instelling zijn. In het recht en de praktijk van de Lidstaten betekent de vereniging een verbond van een aantal personen tot een bepaald doel. Indien een dergelijke vereniging rechtspersoonlijkheid geniet, onderscheidt haar rechtsvorm zich van die van de leden met betrekking tot het optreden in rechte, de verkrijging van goederen, het aangaan van verbintenissen, enz. Een stichting beoogt met behulp van een daartoe bestemd vermogen een bepaald doel te verwezenlijken. Het begrip « andere instellingen » is toegevoegd ten einde ook instellingen te omvatten die in bepaalde Lidstaten rechtspersoonlijkheid genieten (geestelijke orden, vakverenigingen, ziekenfondsen, enz.) en die doelstellingen en structuren hebben welke overeenstemmen met de doelstellingen en de structuren van verenigingen, zonder dat zij uit juridisch oogpunt als zodanig worden beschouwd.

7. De inleidende deelzin van artikel 1 stelt dat de verenigingen, stichtingen en andere instellingen een « particulier » karakter moeten hebben. De Overeenkomst heeft derhalve betrekking op ieder lichaam dat, ongeacht het juridisch karakter van de interne akte waarbij de NGO wordt opgericht (publiekrecht of privaatrecht voor de Lidstaten die dat onderscheid kennen), geen prerogatieven uitoefent die onder de openbare lichamen ressorteren.

b. Niet-winstgevend doel met internationaal nut

8. Een NGO mag geen winstgevend doel hebben. Dat criterium onderscheidt de NGO van de handelsvennootschappen en andere juridische lichamen die de verdeling van economische winsten onder de leden beogen. Een NGO kan, evenwel zonder van rechtskarakter te veranderen, winst boeken naar aanleiding van een welbepaalde verrichting (verhuring van een onroerend goed, verkoop van een publicatie, enz.) indien die verrichting ertoe bijdraagt haar niet-winstgevend doel te verwezenlijken. Voorts moet het oogmerk van de NGO wel degelijk een internationaal karakter hebben, dus niet nationaal of regionaal; met andere woorden, het oogmerk moet een belang inhouden voor de internationale gemeenschap. Politieke partijen en andere politieke organisaties waarvan de doelstellingen en de activiteiten beperkt zijn tot de politieke vraagstukken van één Lidstaat, vallen dus niet onder deze Overeenkomst.

9. De Overeenkomst geeft geen bepaling van het begrip « internationaal nut ». De preambule van de Overeenkomst bevat evenwel enkele nuttige elementen die de interpretatie kunnen vergemakkelijken. In de preambule worden immers de termen « nuttig zijn voor de internationale gemeenschap » gebruikt, wordt een bijdrage geëist tot de verwezenlijking van de doelstellingen en beginselen van het

II. Commentaires relatifs aux articles

Article 1er

5. Cet article a pour but de définir les conditions auxquelles une organisation internationale non gouvernementale doit satisfaire pour bénéficier des avantages prévus par la Convention.

Ces conditions, dont le respect constant est une exigence fondamentale pour continuer à bénéficier de la reconnaissance prévue par la Convention, sont les suivantes :

a. Nature de l'ONG

6. L'ONG doit être une association, une fondation ou une autre institution privée. Dans le droit et la pratique des Etats membres, « association » désigne l'union d'un certain nombre de personnes dans un but spécifique, qui, lorsqu'elle jouit de la personnalité juridique, a une identité distincte de celle de ses membres pour ester en justice, acquérir des biens, contracter, etc. Une fondation est un patrimoine déterminé consacré à un but donné. Le terme « autre institution » est ajouté de façon à englober certaines institutions qui dans certains Etats ont la personnalité juridique (congrégation religieuse, syndicat, mutuelle, etc.) et ont des buts et des structures semblables à ceux des associations sans être juridiquement considérées comme telles.

7. La phrase introductive de l'article impose l'exigence du caractère « privé » des associations, fondations et autres institutions. Il s'ensuit que la Convention couvre toute entité qui, quelle que soit la nature juridique de l'acte interne qui crée une ONG (droit public ou privé pour les Etats qui connaissent cette distinction), n'exerce pas des prérogatives de puissance publique.

b. Buts non lucratifs ayant une utilité internationale

8. Une ONG ne saurait avoir un but lucratif. Ce critère distingue les ONG des sociétés commerciales ou d'autres entités qui ont pour but de distribuer des bénéfices économiques entre les membres. Une ONG peut cependant, sans changer de nature, faire des bénéfices à l'occasion d'une opération déterminée (location d'un immeuble, vente d'une publication, etc.) si cette opération sert à réaliser son but non lucratif. De plus, le but d'une ONG doit avoir une utilité internationale et non pas simplement nationale ou locale, c'est-à-dire qu'il doit être utile à la communauté internationale. Sont donc exclus les partis politiques et les autres organisations politiques dont les buts et activités sont centrés sur les problèmes internes d'un pays donné.

9. La Convention ne définit pas l'expression « utilité internationale ». Cependant, le Préambule de la Convention donne des éléments utiles pour son interprétation puisqu'il mentionne le caractère « utile pour la communauté internationale », qu'il exige une contribution à la réalisation des buts et principes de la Charte des Nations Unies et du Statut du Conseil de l'Europe, et qu'il fait état du

Handvest van de Verenigde Naties en het Statuut van de Raad van Europa en wordt erop gewezen dat de activiteiten inzonderheid betrekking hebben op het gebied van de wetenschap, de cultuur, enz. Dit element maakt het eveneens mogelijk het begrip « niet-winstgevend doel » nader te omschrijven.

c. Oprichting bij een akte naar intern recht

10. Ten einde de toepassing van de Overeenkomst te genieten, moet de akte tot oprichting van een NGO onder het intern recht van een Lidstaat vallen. Organisaties en instellingen, opgericht bij Verdragen en andere instrumenten waarop het internationaal publiekrecht van toepassing is, vallen derhalve niet onder deze Overeenkomst. De opneming van deze bepaling wordt verantwoord door het feit dat deze juridische lichamen onder het internationaal publiekrecht vallen, en niet onder het intern recht van een Overeenkomstsluitende Partij. Alleen in dit geval rijst het probleem van de erkenning door andere Staten.

d. Activiteiten uitgeoefend in ten minste twee Staten

11. Dergelijke activiteiten zijn het logisch gevolg van het internationaal karakter van het niet-winstgevend doel van een NGO. Geëist wordt in dat verband dat de activiteiten uitgeoefend worden, niet in ten minste twee Lidstaten van de Raad van Europa, maar gewoonweg in twee verschillende Staten. De NGO's, gevestigd in een Lidstaat, die hun activiteiten uitoefenen in een andere Staat welke geen lid is van de Raad van Europa (bijvoorbeeld in het kader van de strijd tegen de hongernood in een ontwikkelingsland), zijn bijgevolg niet uitgesloten.

e. Vestiging van de statutaire zetel in een Overeenkomstsluitende Staat

12. Het lid (d) stelt twee voorwaarden opdat de Overeenkomst op de NGO toepasselijk is : de statutaire zetel van de NGO moet zich in een Overeenkomstsluitende Staat bevinden, en de werkelijke zetel moet in dezelfde of in een andere Overeenkomstsluitende Staat gevestigd zijn. De eerste voorwaarde wordt verder behandeld in artikel 2, dat het voornaamste artikel is van de Overeenkomst (zie de paragrafen 13 tot 15, hierna). De tweede voorwaarde beoogt enige bescherming te bieden aan hen die met de NGO contracten sluiten, in die zin dat sommige goederen van de NGO zich in een van de Overeenkomstsluitende Staten moeten bevinden.

Art. 2

13. Paragraaf 1 van dit artikel legt de regel vast van de erkenning, van rechtswege, in alle Overeenkomstsluitende Staten, van de rechtspersoonlijkheid en de rechtsbevoegdheid verkregen in een Overeenkomstsluitende Staat. Daaruit volgt dat met het oog op de erkenning van de rechtspersoonlijkheid geen enkele bijzondere procedure moet worden gevolgd.

Uitgegaan wordt van het beginsel dat de rechtspersoonlijkheid en de rechtsbevoegdheid van de NGO, wat de grond van de zaak betreft, geregeld worden door het recht van de Staat waar de zaak betreft, geregeld worden door het recht van de Staat waar de zetel is gevestigd die is opgegeven in de oprichtingsakte van de NGO.

caractère scientifique, culturel, etc. de l'activité. Ce dernier élément permet aussi de mieux cerner la notion de « but non lucratif ».

c. Constitution par un acte relevant du droit interne

10. Pour bénéficier de la Convention, l'acte créant une ONG doit relever du droit interne d'un Etat. Il s'ensuit que les organisations et institutions créées par des traités et d'autres instruments régis par le droit international public sont exclues. Cette disposition se justifie du fait que ces entités relèvent du droit international public et non pas du droit interne d'un Etat contractant, seul cas où le problème de la reconnaissance par les autres Etats se pose.

d. Activités exercées dans au moins deux Etats

11. C'est la conséquence logique du caractère international du but non lucratif d'une ONG. A noter à ce propos qu'il est exigé que l'activité soit exercée non dans au moins deux Etats membres du Conseil de l'Europe, mais simplement dans deux Etats distincts. Par conséquent, les ONGs établies dans un Etat membre et exerçant leurs activités dans un autre Etat non membre du Conseil de l'Europe (par exemple pour lutter contre la famine dans un pays du tiers monde) ne sont pas exclues.

e. Siège statutaire dans un Etat contractant

12. L'alinéa (d) prévoit deux conditions afin que l'ONG puisse bénéficier de la Convention : elle doit avoir son siège statutaire dans un Etat contractant et son siège réel dans cet Etat ou un autre Etat contractant. La première exigence est développée par l'article 2, qui est l'article fondamental de la Convention (voir §§ 13 à 15 ci-après). La seconde a été imposée pour offrir une certaine protection aux personnes qui concluent des contrats avec l'ONG en faisant en sorte que des biens de celle-ci soient présents dans un des Etats contractants.

Art. 2

13. Le § 1er de cet article établit la règle de la reconnaissance de plein droit dans tous les Etats contractants de la personnalité et de la capacité juridiques obtenues dans un Etat contractant. Il s'ensuit qu'aucune procédure spéciale ne doit être suivie pour avoir la reconnaissance de la personnalité.

Le principe est que le droit qui régit la personnalité et la capacité juridiques de l'ONG quant au fond est le droit de l'Etat où se trouve le siège indiqué par l'acte constitutif de l'ONG.

14. De statutaire zetel is om twee redenen als fundamentele maatstaf aangenomen. De eerste reden is dat de NGO bij de vaststelling van de statutaire zetel de wil te kennen gegeven heeft om zich aan een bepaald rechtstelsel te onderwerpen, die wilsuiting moet dan ook geëerbiedigd worden. De tweede reden is hoofdzakelijk van praktische aard; aldus kan immers iedere continuïteitsregeling in de rechtspersoonlijkheid van een NGO worden voorkomen wanneer haar werkelijke zetel verandert omdat de nieuw verkozen voorzitter of algemeen secretaris in een andere Staat verblijft.

15. Het met betrekking tot de statutaire zetel gehuldigde beginsel is weliswaar een belangrijke verandering in de rechtstelsels van de Staten waarvan de regels van internationaal privaatrecht berusten op het concept van de werkelijke zetel.

Aan een dergelijke verandering liggen niet alleen praktische redenen ten grondslag (voorkomen dat de toepasselijke wet te vaak gewijzigd wordt naar gelang de administratieve zetel verandert), maar ook het feit dat de Raad van Europa een gemeenschap vormt die zich onderling gebonden voelt op het gebied van de eerbiediging van de rechten van de mens en van de beginselen van de democratie, met andere woorden een homogeen rechtsgebied gekenmerkt door een bepaalde wederzijdse erkenning onder de verschillende rechtstelsels. Bovendien zijn de redenen van economische aard die ten grondslag liggen aan het beginsel van de werkelijke zetel met betrekking tot de handelsvennootschappen van minder belang in het geval van de NGO, omdat zij een niet-winstgevend doel nastreeft.

16. Het met betrekking tot de statutaire zetel gehuldigde beginsel houdt in dat de NGO in alle Overeenkomstsluitende Staten een zelfde rechtsbevoegdheid en rechtspersoonlijkheid heeft als die welke zij heeft verkregen in de Staat waar zich de statutaire zetel bevindt.

17. Een dergelijke regel kan echter niet absoluut zijn. In bepaalde Staten liggen belangrijke openbare belangen ten grondslag aan de beperkingen of de bijzondere procedures die van toepassing zijn op de uitoefening van de rechten welke in hun geheel de rechtsbevoegdheid uitmaken. Zo schrijven sommige Staten voor dat een machtiging moet worden verleend voor de verkrijging van onroerende goederen. De beperkingen, grenzen of bijzondere procedures waarin het interne recht voorziet voor de nationale juridische lichamen die met de buitenlandse NGO's overeenstemmen, kunnen echter overeenkomstig paragraaf 2 op deze laatste NGO's worden toegepast, indien zij zijn ingegeven door een wezenlijk openbaar belang.

Op te merken valt dat de beperkingen of grenzen betrekking moeten hebben op de *uitoefening* van de rechten die voortvloeien uit de rechtsbevoegdheid, doch niet op de eigenlijke rechtsbevoegdheid.

18. Wanneer een Staat bovendien algemene grenzen stelt die op alle vreemdelingen toepasselijk zijn, zullen die grenzen eveneens gelden voor de NGO die de rechtspersoonlijkheid in een andere Staat heeft verkregen.

Art. 13

19. Artikel 3 betreft het bewijs van bestaan van de NGO, dat moet worden voorgelegd aan de autoriteiten van de Staat waar de NGO wenst te worden erkend. Een NGO die verzoekt te worden erkend in een andere Staat, moet het

14. Le critère fondamental du siège statutaire a été retenu notamment pour deux raisons. La première réside dans le fait qu'en fixant son siège statutaire, l'ONG a exprimé la volonté de se soumettre à un droit déterminé, volonté qui devrait être respectée. La deuxième est d'ordre essentiellement pratique, puisque ce principe permet d'éviter toute solution de continuité dans la personnalité juridique d'une ONG lorsque son siège réel change en raison de la résidence dans un autre Etat du nouveau président ou secrétaire général élu.

15. Certes, le principe du siège statutaire constitue un changement important pour le droit des Etats dont les règles de droit international privé reposent sur le concept de siège réel.

Un tel changement est motivé non seulement par des raisons pratiques (éviter que la loi applicable change trop souvent selon les modifications du siège administratif) mais également par la raison que le Conseil de l'Europe constitue une communauté liée par le respect des droits de l'homme et des principes de la démocratie, donc un espace juridique homogène caractérisé par une certaine reconnaissance mutuelle entre systèmes juridiques. En outre, les raisons d'ordre économique qui sont à la base du principe du siège réel pour les sociétés commerciales importent moins dans le cas des ONG, qui poursuivent un but non lucratif.

16. Le principe du siège statutaire implique que l'ONG aura dans tous les Etats contractants les mêmes capacité et personnalité juridiques que celles obtenues dans l'Etat où le siège se trouve.

17. Il a été reconnu toutefois qu'une telle règle ne pouvait être absolue. Dans certains Etats, des intérêts publics importants sont à l'origine des restrictions ou des procédures spéciales appliquées à l'exercice des droits qui, dans leur ensemble, constituent la capacité juridique. Par exemple, certains Etats subordonnent à l'octroi d'une autorisation l'acquisition des biens immeubles. Or, ces restrictions, limitations ou procédures spéciales prévues par le droit interne pour les entités nationales analogues aux ONG étrangères peuvent être appliquées à celles-ci en vertu du paragraphe 2 lorsqu'elles sont dictées par un intérêt public essentiel.

Il y a lieu de noter qu'il doit s'agir de restrictions ou limitations de « l'exercice » des droits dans lesquelles la capacité juridique se manifeste et non pas de la capacité juridique elle-même.

18. Par ailleurs, si un Etat fixe des limites générales applicables à tous les étrangers, l'ONG qui aura obtenu sa personnalité juridique dans un autre Etat sera soumise à ces limites.

Art. 13

19. Cet article concerne la preuve de l'existence de l'ONG qui doit être présentée aux autorités de l'Etat où l'ONG veut être reconnue. Lorsqu'elle demande à être reconnue dans un autre Etat, une ONG doit fournir la preuve qu'elle a déjà été

bewijs leveren dat zij reeds opgericht is in de Staat waar haar statutaire zetel gevestigd is, en dat zij zowel rechtsbevoegdheid als rechtspersoonlijkheid bezit.

20. Te noteren valt dat de Staat waar de NGO wenst te worden erkend, niet nagaat of de rechtspersoonlijkheid regelmatig verkregen is overeenkomstig het recht van de Staat waar de statutaire zetel gevestigd is. De controle slaat uitsluitend op de voorlegging van de in artikel 3 bepaalde bewijsstukken.

21. Aangezien de juridische vereisten en de wijze van oprichting van de NGO verschillen van Staat tot Staat, neemt het te leveren bewijs niet steeds dezelfde vorm aan. Sommige Staten schrijven, met het oog op de verkrijging van rechtspersoonlijkheid of rechtsbevoegdheid, de inschrijving voor, de openbaarmaking of een machtiging; in andere Staten daarentegen volstaat een eenvoudig schriftelijk akkoord onder de stichtende leden. In het eerste geval is de voorlegging voldoende van een akte van inschrijving of van openbaarmaking, dan wel van een administratieve machtiging, maar in de Staten waar rechtspersoonlijkheid kan worden verkregen door middel van een eenvoudig schriftelijk akkoord onder de stichtende leden, moet het akkoord worden aangevuld met een akte waaruit blijkt dat het akkoord op een welbepaalde datum is gesloten. In dat verband schrijft de Overeenkomst voor dat de oprichtingsakte gewaarmerkt wordt door een autoriteit welke de betrokken Staat aanwijst bij de ondertekening of bekrachtiging van de Overeenkomst. Die maatregel heeft tot doel iedere verwarring of mogelijke weigering wegens gebrek aan bewijzen te voorkomen, en ook de erkenning te vergemakkelijken en te bespoedigen.

22. Ten einde de werking van de NGO te vergemakkelijken voorziet artikel 3, paragraaf 2, in de mogelijkheid voor iedere Staat om een gepaste vorm van openbaarmaking in te voeren. De voordelen van een dergelijke regeling voor de NGO zijn vanzelfsprekend omdat zij het in paragraaf 1 bepaalde bewijs niet eerder moet leveren dan op het tijdstip waarop voldaan is aan het vereiste van openbaarmaking. Achteraf kan zij gewoon de handeling waarbij de openbaarmaking is geschied, gebruiken als bewijs van haar rechtspersoonlijkheid.

Op te merken valt evenwel dat de openbaarmaking geen wezenlijk bestanddeel moet zijn, met andere woorden dat de erkenning van rechtspersoonlijkheid niet afhankelijk moet worden gesteld van de handeling van openbaarmaking.

Art. 4

23. Artikel 4 behelst een waarborgclausule, bedoeld als tegenwicht tegen de gevolgen van de automatische erkenning van de rechtspersoonlijkheid.

Opgemerkt dient te worden dat de toepassing van dit artikel onafhankelijk is van de toepassing van artikel 1.

24. Artikel 1 (zie paragraaf 5 en volgende, hierboven) bepaalt de voorwaarden waaraan voldaan moet zijn om zich op de Overeenkomst te kunnen beroepen. Die voorwaarden moeten vervuld zijn, niet alleen op het tijdstip waarop de NGO erkend wenst te worden, maar tevens gedurende de hele periode tijdens welke de NGO in een Staat haar activiteiten uitoefent. Zodra een van die voorwaarden niet meer vervuld is, vervalt automatisch het recht om zich op de Overeenkomst te beroepen.

Artikel 4 daarentegen kan ook toepassing vinden indien is voldaan aan de voorwaarden bepaald in artikel 1.

constituée dans l'Etat de siège statutaire et qu'elle jouit de la personnalité et de la capacité juridiques.

20. Il convient de noter que l'Etat où l'ONG veut être reconnue n'a pas à vérifier si la personnalité juridique a été régulièrement obtenue conformément au droit de l'Etat de siège statutaire. Le contrôle doit seulement porter sur la production des preuves mentionnées à l'article 3.

21. Puisque les conditions juridiques et les procédures de constitution d'une ONG varient d'un Etat à l'autre, la preuve fournie ne pourra pas être la même dans tous les cas. Pour qu'il y ait acquisition de la personnalité ou de la capacité juridiques, certains Etats exigent un enregistrement, une publicité ou une autorisation tandis que, pour d'autres, un simple accord écrit entre les membres fondateurs suffit. Dans le premier cas, la production d'un acte d'enregistrement ou de publicité ou d'une autorisation administrative sera suffisante, mais dans les Etats où un simple accord écrit entre les membres fondateurs permet d'acquérir la personnalité juridique, cet accord doit être complété par un acte additionnel prouvant que l'accord a effectivement été conclu à une date donnée. La Convention exige à cet effet une certification par une autorité que l'Etat intéressé précisera au moment de la signature ou de la ratification de ladite convention. Cette mesure a pour but d'éviter toute confusion et tout refus éventuel pour insuffisance de preuves et de faciliter et d'accélérer ainsi la reconnaissance.

22. Afin de faciliter le fonctionnement des ONG, le paragraphe 2 prévoit la possibilité pour un Etat de mettre sur pied une forme appropriée de publicité. Les avantages d'un tel système sont évidents pour une ONG puisqu'elle sera tenue d'apporter la preuve requise par le paragraphe 1 seulement au moment où l'exigence de publicité est satisfaite. Par la suite, elle pourra simplement utiliser l'acte accomplissant la publicité comme preuve de sa personnalité juridique.

Il y a lieu cependant de noter que cette publicité ne doit pas avoir un caractère constitutif, c'est-à-dire qu'il ne faut pas subordonner la reconnaissance de la personnalité juridique à l'accomplissement de l'acte de publicité.

Art. 4

23. Cet article constitue une clause de garantie destinée à contrebalancer les effets de la reconnaissance automatique de la personnalité juridique.

Il y a lieu de noter que l'application de cet article est indépendante de l'application de l'article 1.

24. L'article 1 (voir paragraphe 5 et suivants ci-dessus) énonce les conditions qui doivent être satisfaites pour invoquer la Convention. Ces conditions doivent exister non seulement au moment où l'ONG veut être reconnue mais aussi pendant toute la période d'activité de cette ONG dans un Etat. La disparition d'une de ces conditions supprime automatiquement le droit d'invoquer la Convention.

L'article 4 en revanche peut s'appliquer même si les conditions de l'article 1 sont satisfaites.

25. Beslist werd niet globaal te verwijzen naar de openbare orde van de Staat, maar naar het voorbeeld van artikel 11, paragraaf 2, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden wordt bepaald op welke gronden de erkenning van de rechtspersoonlijkheid in een andere Staat kan worden geweigerd.

26. Zo werd het wenselijk geacht niet de term « openbare orde » te gebruiken, omdat deze met betrekking tot de NGO bepaalde moeilijkheden kan meebrengen. In sommige Staten heeft het begrip « openbare orde » immers een dubbele betekenis. Enerzijds duidt het op alle nationale, verplichtende rechtsregels, anderzijds kan het ook verwijzen naar de louter juridische grondbeginselen van het rechtstelsel (de begripsbepaling luidt in dit tweede geval als volgt openbare orde in de zin van het internationaal privaatrecht).

In de eerste betekenis zou een NGO die niet in overeenstemming is met enige bepaling van het interne recht, niet kunnen worden erkend. Volgens de tweede betekenis zou alleen de schending van een grondbeginsel van de rechtsorde de weigering van de erkenning meebrengen.

27. In artikel 4 had weliswaar het begrip « openbare orde » gebruikt kunnen zijn in de zin van het nationaal privaatrecht, maar het begrip is niet in de rechtstelsels van alle Staten bekend. Bijgevolg is de opsomming in aanmerking genomen die gegrond is op artikel 11 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

28. Het lid (b) vult de gronden aan, vermeld in het lid (a), die met de interne orde verband houden, door de toevoeging van een internationaal aspect.

Het zou immers, gelet op de idealen van vrede en democratie die zijn vastgelegd in het Statuut van de Raad van Europa, onaanvaardbaar zijn dat een NGO erkend wordt in een Staat, waar haar activiteiten wettig zijn, als algemeen bekend is dat die NGO tot doel heeft in de betrokken Staat of in een andere Staat activiteiten uit te oefenen die voor deze laatste schadelijk zijn. Zulks zou indruisen tegen het streven om de vrede en de goede betrekkingen onder de Staten te bevorderen.

25. Il a été décidé de ne pas faire globalement référence à l'ordre public de l'Etat, mais, suivant l'exemple du paragraphe 2 de l'article 11 de la Convention européenne des Droits de l'Homme, de préciser les motifs pour lesquels la reconnaissance de la personnalité juridique dans un autre Etat peut être refusée.

26. On a voulu ainsi éviter d'utiliser le terme ordre public qui peut être à l'origine de certaines difficultés en matière d'ONG. En effet, dans certains Etats la notion d'ordre public est double : d'après une première signification, elle englobe toutes les règles nationales obligatoires; une deuxième notion en revanche se réfère aux seuls principes juridiques fondamentaux du système juridique (cette deuxième notion est définie « ordre public au sens du droit international privé »).

La première notion entraînerait la conséquence qu'une ONG qui ne correspond pas à une disposition quelconque du droit interne ne pourrait pas être reconnue. D'après la deuxième notion, seule la violation d'un principe fondamental de l'ordre juridique entraînerait le refus de reconnaissance.

27. Certes, on aurait pu utiliser dans l'article 4 la notion d'ordre public au sens du droit international privé mais elle n'est pas connue dans les droits de tous les Etats. Par conséquent, l'énumération fondée sur l'article 11 de la Convention européenne des Droits de l'Homme a été retenue.

28. Afin de compléter les motifs qui figurent à l'alinéa (a) et qui sont d'ordre interne, l'alinéa (b) introduit un élément international.

Il serait, en effet, inacceptable que, eu égard aux idéaux de paix et démocratie consignés dans le Statut de Conseil de l'Europe, une ONG puisse être admise dans un Etat où ses activités seraient légales, alors même qu'il serait notoire que cette ONG aurait pour but d'exercer dans l'Etat en question ou dans un autre Etat des activités qui seraient nuisibles à ce dernier. Cela irait à l'encontre du désir de promouvoir la paix et de bonnes relations entre Etats.

VOORONTWERP VAN WET
onderworpen aan het advies van de Raad van State

Wetsontwerp houdende goedkeuring van de Europese Overeenkomst inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties, opgemaakt te Straatsburg op 24 april 1986

Enig artikel

De Europese Overeenkomst inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties, opgemaakt te Straatsburg op 24 april 1986, zal volkomen uitwerking hebben.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 1 juni 1989 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van de Europese Overeenkomst inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties, opgemaakt te Straatsburg op 24 april 1986 », heeft op 27 september 1989 het volgend advies gegeven :

Bij het ontwerp zijn geen opmerkingen te maken.

De kamer was samengesteld uit

HH. :

J.-J. STRYCKMANS, *kamervoorzitter*;

C.-L. CLOSSET,
J.-C. GEUS, *staatsraden*;

F. RIGAUX,
F. DELPEREE, *assessoren van de afdeling wetgeving*;

Mevr. :

J. GIELISSEN, *toegevoegd griffier*.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer J.-J. STRYCKMANS.

Het verslag werd uitgebracht door de heer A. MERCENIER eerste auditeur.

De Griffier,

J. GIELISSEN

De Voorzitter,

J.-J. STRYCKMANS

AVANT-PROJET DE LOI
soumis à l'avis du Conseil d'Etat

Projet de loi portant approbation de la Convention européenne sur la reconnaissance de la personnalité juridique des organisations internationales non gouvernementales faite à Strasbourg le 24 avril 1986

Article unique

La Convention européenne sur la reconnaissance de la personnalité juridique des organisations internationales non gouvernementales, faite à Strasbourg le 24 avril 1986, sortira son plein et entier effet.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le Conseil d'Etat, section de législation, deuxième chambre saisi par le Ministre des Affaires étrangères, le 1er juin 1989, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de la Convention européenne sur la reconnaissance de la personnalité juridique des organisations internationales non gouvernementales, faite à Strasbourg le 24 avril 1986 », a donné le 27 septembre 1989 l'avis suivant :

Le projet n'appelle pas d'observation.

La chambre était composée de

MM. :

J.-J. STRYCKMANS, *président de chambre*;

C.-L. CLOSSET,
J.-C. GEUS, *conseillers d'Etat*;

F. RIGAUX,
F. DELPEREE, *assesseurs de la section de législation*;

Mme :

J. GIELISSEN, *greffier assumé*.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. J.-J. STRYCKMANS.

Le rapport a été présenté par M. A. MERCENIER, premier auditeur.

Le Greffier,

J. GIELISSEN

Le Président,

J.-J. STRYCKMANS

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Zaken en van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Zaken en Onze Minister van Justitie zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

De Europese Overeenkomst inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties, opgemaakt te Straatsburg op 24 april 1986, zal volkomen uitwerking hebben.

Gegeven te Brussel, 27 oktober 1989.

BOUDEWIJN

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Buitenlandse Zaken,

M. EYSKENS

De Minister van Justitie,

M. WATHELET

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires étrangères et de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Affaires étrangères et Notre Ministre de la Justice sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article unique

La Convention européenne sur la reconnaissance de la personnalité juridique des organisations internationales non gouvernementales, faite à Strasbourg le 24 avril 1986, sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 27 octobre 1989.

BAUDOUIN

PAR LE ROI :

Le Ministre des Affaires étrangères,

M. EYSKENS

Le Ministre de la Justice,

M. WATHELET

(Vertaling)

EUROPESE OVEREENKOMST**INZAKE DE ERKENNING VAN DE RECHTS-PERSOONLIJKHEID VAN INTERNATIONALE NIET-GOUVERNEMENTELE ORGANISATIES****Preambule****DE LIDSTATEN VAN DE RAAD VAN EUROPA DIE DEZE OVEREENKOMST HEBBEN ONDERTEKEND,**

Overwegende, dat het doel van de Raad van Europa is het tot stand brengen van een grotere eenheid tussen zijn leden, ten einde de idealen en de beginselen welke hun gemeenschappelijk erfdeel zijn, veilig te stellen en te verwezenlijken;

Erkennende dat de internationale niet-gouvernementele organisaties activiteiten uitoefenen die nuttig zijn voor de internationale gemeenschap, inzonderheid op het gebied van de wetenschap, de cultuur, de liefdadigheid, de menslievendheid, de gezondheid en de opvoeding, en bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen en de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en van het Statuut van de Raad van Europa;

Verlangende in het kader van hun onderlinge betrekkingen regels uit te werken die de voorwaarden vaststellen voor de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van die organisaties, ten einde hun werking in Europees verband te vergemakkelijken;

Zijn overeengekomen als volgt :

Artikel 1

Deze overeenkomst is van toepassing op verenigingen, stichtingen en andere particuliere instellingen (hierna NGO genoemd), die aan de volgende voorwaarden voldoen :

- a) een niet-winstgevend doel met internationaal nut hebben;
- b) opgericht zijn bij een akte die onder het intern recht van een Partij valt;
- c) in ten minste twee Staten werkelijk activiteiten uitoefenen;
- d) de statutaire zetel moet zich op het grondgebied van een Partij bevinden en de werkelijke zetel dient op het grondgebied van deze Partij of van een andere Partij te zijn gevestigd.

Art. 2

1. De rechtspersoonlijkheid en de rechtsbevoegdheid die de NGO heeft verkregen in de Partij waar zich de statutaire zetel bevindt, worden in de andere Partijen van rechtswege erkend.

2. De door een wezenlijk openbaar belang ingegeven beperkingen, grenzen en bijzondere procedures die op het gebied van de uitoefening van de rechten welke voortvloeien uit de rechtsbevoegdheid voorgeschreven zijn door de wet van de Partij waar de erkenning is geschied, zijn van toepassing op de NGO die in een andere Partij zijn gevestigd.

CONVENTION EUROPÉENNE**SUR LA RECONNAISSANCE DE LA PERSONNALITÉ JURIDIQUE DES ORGANISATIONS INTERNATIONALES NON GOUVERNEMENTALES****Préambule****LES ÉTATS MEMBRES DU CONSEIL DE L'EUROPE, SIGNATAIRES DE LA PRÉSENTE CONVENTION,**

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres, afin de sauvegarder et de promouvoir les idéaux et les principes qui sont leur patrimoine commun;

Reconnaissant que les organisations internationales non gouvernementales exercent une activité utile à la communauté internationale notamment dans les domaines scientifique, culturel, charitable, philanthropique, de la santé et de l'éducation et contribuent à la réalisation des buts et principes de la Charte des Nations Unies et du Statut du Conseil de l'Europe;

Désirant établir dans leurs relations mutuelles les règles fixant les conditions de la reconnaissance de la personnalité juridique de ces organisations afin de faciliter leur fonctionnement au niveau européen,

Sont convenus de ce qui suit :

Article 1er

La présente Convention s'applique aux associations, fondations et autres institutions privées (ci-après dénommées ONG) qui remplissent les conditions suivantes :

- a) avoir un but non lucratif d'utilité internationale;
- b) avoir été créées par un acte relevant du droit interne d'une Partie;
- c) exercer une activité effective dans au moins deux Etats; et
- d) avoir leur siège statutaire sur le territoire d'une Partie et leur siège réel sur le territoire de cette Partie ou d'une autre Partie.

Art. 2

1. La personnalité et la capacité juridiques d'une ONG telles qu'elles sont acquises dans la Partie dans laquelle elle a son siège statutaire sont reconnues de plein droit dans les autres Parties.

2. Lorsqu'elles sont dictées par un intérêt public essentiel, les restrictions, limitations ou procédures spéciales prévues pour l'exercice des droits découlant de la capacité juridique par la législation de la Partie dans laquelle la reconnaissance a lieu, sont applicables aux ONG établies dans une autre Partie.

Art. 3

1. Het bewijs van verkrijging van rechtspersoonlijkheid of rechtsbevoegdheid wordt geleverd door voorlegging van de statuten of andere akten van oprichting van de NGO. Dergelijke akten gaan vergezeld van stukken die doen blijken van de administratieve machtiging, de inschrijving of andere vormen van openbaarmaking in de Partij die de rechtspersoonlijkheid en de rechtsbevoegdheid heeft toegekend. In een Partij waar de procedure van openbaarmaking niet bestaat, moet de oprichtingsakte van de NGO behoorlijk worden gewaarmerkt door de daartoe bevoegde autoriteit. Naar aanleiding van de ondertekening of de nederlegging van de akte van bekrachtiging, goedkeuring, aanvaarding of toetreding, zal de betrokken Staat de identiteit van deze autoriteit ter kennis brengen van de Secretaris-generaal van de Raad van Europa.

2. Teneinde de toepassing van paragraaf 1 te vergemakkelijken, kan een Partij voorzien in een facultatieve regeling inzake openbaarmaking, zodat de NGO vrijgesteld wordt van de verplichting om voor iedere handeling die zij stelt het in voorgaande paragraaf bepaalde bewijs te leveren.

Art. 4

In iedere Partij kan van de toepassing van deze overeenkomst slechts worden afgezien indien de NGO, die zich met betrekking tot haar voorwerp, haar doel en haar werkelijk uitgeoefende activiteiten op deze Overeenkomst beroept :

a) handelt in strijd met de nationale veiligheid, de openbare veiligheid, de handhaving van de orde en de voorkoming van de criminaliteit, de vrijwaring van de gezondheid en van de zeden, de bescherming van de rechten of van de vrijheden van anderen; of

b) de betrekkingen met een andere Staat of het behoud van de internationale vrede en veiligheid in het gedrang brengt.

Art. 5

1. De Overeenkomst staat open voor ondertekening door de Lidstaten van de Raad van Europa die hun instemming door deze Overeenkomst te zijn gebonden als volgt tot uiting brengen :

a) door ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, of

b) door ondertekening onder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, gevolgd door bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

2. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-generaal van de Raad van Europa.

Art. 6

1. De Overeenkomst treedt in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum waarop drie Lidstaten van de Raad van Europa hun instemming door deze Overeenkomst te zijn gebonden, overeenkomstig het bepaalde in artikel 5, tot uiting hebben gebracht.

2. Voor iedere Lidstaat die daarna de instemming tot uiting brengt door de Overeenkomst te zijn gebonden, treedt

Art. 3

1. La preuve de l'acquisition de la personnalité et de la capacité juridiques est fournie par la présentation des statuts ou d'autres actes constitutifs de l'ONG. De tels actes seront accompagnés des pièces établissant l'autorisation administrative, l'enregistrement ou toute autre forme de publicité dans la Partie qui a accordé la personnalité et la capacité. Dans une Partie qui ne connaît pas de procédure de publicité, l'acte constitutif de l'ONG sera dûment certifié par une autorité compétente. Lors de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification, d'approbation, d'acceptation ou d'adhésion, l'Etat concerné indiquera l'identité de cette autorité au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. Pour faciliter l'application du paragraphe 1er, une Partie peut prévoir un système de publicité facultatif dispensant les ONG d'apporter la preuve prévue par le paragraphe précédent pour chaque acte qu'elles accomplissent.

Art. 4

Dans chaque Partie l'application de la présente Convention ne peut être écartée que lorsque l'ONG qui invoque la présente Convention par son objet, par son but ou par l'activité effectivement exercée :

a) contrevient à la sécurité nationale, à la sûreté publique, à la défense de l'ordre et à la prévention du crime, à la protection de la santé ou de la morale, à la protection des droits et libertés d'autrui ; ou

b) compromet les relations avec un autre Etat ou le maintien de la paix et de la sécurité internationales.

Art. 5

1. La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par :

a) la signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, ou

b) la signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Art. 6

1. La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle trois Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention conformément aux dispositions de l'article 5.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entre-

de Overeenkomst in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ondertekening of nederlegging van de akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Art. 7

1. Na de inwerkingtreding van de Overeenkomst kan het Comité van Ministers van de Raad van Europa iedere Staat, die geen lid is van de Raad, uitnodigen toe te treden tot deze Overeenkomst, en wel door middel van een besluit, naar luid van artikel 20d van het Statuut van de Raad van Europa genomen met een meerderheid van stemmen en met algemeenheid van stemmen goedgekeurd door de vertegenwoordigers van de Overeenkomstsluitende Staten die het recht hebben om in het Comité zitting te nemen.

2. Voor iedere toetredende Staat treedt de Overeenkomst in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van nederlegging van de akte van toetreding bij de Secretaris-generaal van de Raad van Europa.

Art. 8

1. Iedere Staat kan op het ogenblik van de ondertekening of op het ogenblik van de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding het grondgebied of de grondgebieden aanwijzen, waarop deze Overeenkomst van toepassing is.

2. Iedere Staat kan op elk later tijdstip, door middel van een verklaring gericht aan de Secretaris-generaal van de Raad van Europa, de toepassing van de Overeenkomst uitbreiden tot ieder ander in de verklaring aangewezen grondgebied. De Overeenkomst treedt ten aanzien van dat grondgebied in werking op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ontvangst van de verklaring door de Secretaris-generaal.

3. Iedere krachtens de vorige twee leden gedane verklaring kan wat het grondgebied betreft dat is aangewezen in deze verklaring, worden ingetrokken door middel van een kennisgeving gericht aan de Secretaris-generaal. De intrekking wordt van kracht op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-generaal.

Art. 9

Met betrekking tot deze Overeenkomst kan geen voorbehoud worden gemaakt.

Art. 10

1. Iedere Overeenkomstsluitende Partij kan de Overeenkomst op ieder ogenblik opzeggen door middel van een kennisgeving gericht aan de Secretaris-generaal van de Raad van Europa.

2. De opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand na het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-generaal.

ra en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Art. 7

1. Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra inviter tout Etat non membre du Conseil à adhérer à la présente Convention, par une décision prise à la majorité prévue à l'article 20d du Statut du Conseil de l'Europe et à l'unanimité des représentants des Etats contractants ayant le droit de siéger au Comité.

2. Pour tout Etat adhérent, la Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Art. 8

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.

2. Tout Etat peut, à tout autre moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

3. Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général. Le retrait prendra effet le premier jour qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Art. 9

Aucune réserve n'est admise à la présente Convention.

Art. 10

1. Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Art. 11

De Secretaris-generaal van de Raad van Europa geeft aan iedere Staat die tot deze Overeenkomst is toegetreden kennis van :

- a) iedere ondertekening;
- b) de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- c) iedere datum van inwerkingtreden van deze Overeenkomst overeenkomstig de artikelen 6, 7 en 8;
- d) iedere handeling, kennisgeving of mededeling betreffende deze Overeenkomst.

Ten blijk waarvan, de ondergetekenden, daartoe bevoegd gemachtigd, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

Gedaan te Straatsburg op 24 april 1986, in de Engelse en de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-generaal van de Raad van Europa doet hiervan een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift toekomen aan elk van de Lidstaten van de Raad van Europa en aan alle Staten die zijn uitgenodigd om tot deze Overeenkomst toe te treden.

Deze overeenkomst werd ondertekend door de volgende Staten :

België, Griekenland, Oostenrijk, Portugal, Verenigd Koninkrijk, Zwitserland.

Art. 11

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil et à tout Etat ayant adhéré à la présente Convention :

- a) toute signature ;
- b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion ;
- c) toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément à ses articles 6, 7 et 8 ;
- d) tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Strasbourg, le 24 avril 1986, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat invité à adhérer à la présente Convention.

Cette Convention a été signée par les Etats suivants :

Autriche, Belgique, Grèce, Portugal, Suisse, Royaume Uni.